

HISTORISK TIDSKRIFT
(Sweden)

130:1 • 2010

Det globala mötet mellan materialitet och mentalitet, Stockholm 26–26 november 2009

Global historia är på den internationella historiescenen ett av de snabbast växande fälten. Forskare från kanske främst den anglosaxiska världen är ivrigt sysselsatta med att undersöka de stora imperiernas historia liksom handelns förmåga att länka samman kontinenter, länder och människor med varandra. Andra forskare diskuterar spridning av idéer och tankeströmningar och hur detta skapat en mer sammanhållen värld. Som sig bör i ett växande forskningsfält är dock spelplanen fortfarande ganska spretig, och det som kan definieras som forskningsfronten är knappast en enhetlig gräns erkänd av samtliga inom fältet. Man har svårt att enas om vad som skall innefattas i begreppet, samtidigt som en enhetlig linje i den för oss historiker så viktiga kronologin inte alls finns. Kan man till exempel tala om global historia först efter 1492, eller är det lika rimligt att anlägga ett sådant perspektiv för äldre perioder? Andra företrädare hävdar samtidigt att det är först med 1900-talet som en diskussion av global historia blir fullt fungerande.

Tyvärr har svenska historiker inte alltid varit snabba med att beträda denna nya spelplan, utan fältet måste, ur det svenska perspektivet, betraktas som relativt oexploaterat. Ett litet nydanat intresse har dock kunnat märkas under senare år, och den debatt som pågått i denna tidskrift under gångna året visar på en vilja att såväl beträda fältet som att delta i diskussionen om dess gränser.

I skenet av det nymornade intresset för global historia är det roligt att konstatera att det numera också organiseras svenska konferenser på temat. I slutet av november anordnades konferensen *Det globala mötet mellan materialitet och mentalitet, 4000 f. Kr – 1600 e. Kr: globala konstanter och förändring i ett långsiktigt perspektiv* vid Naturhistoriska riksmuseet och Stockholm universitet och med stöd av Riksbankens jubileumsfond. Knappt 30 forskare från en rad olika discipliner – arkeologer, biologer, antropologer, konstvetare, ekonomihistoriker och historiker – träffades för att diskutera global historia från en svensk utgångspunkt. Initiativtagare och organisatörer var Janken Myrdal och Åsa Ahrland, båda vid Sveriges lantbruksuniversitet.

Mötet inleddes, i rasande fart, med en snabbpresentation av den forskning som varje deltagare bedriver inom fältet, och genomgången karaktäriserades av en av deltagarna som "det öppna svenska mästerskapet" i global historia. Vad som blev uppenbart är att även den globalhistoriska forskningen i Sverige är spretig, med en spännvidd från evolutionsbiologiska undersökningar och

ambitiösa kartläggningar av världens olika jordbrukssystem till analyser av kinesiska romaner och jämförelser mellan mynt från olika delar av världen. Även teman som kanske ligger närmare många av *Historisk tidskrifts* läsares intressen presenterades, såsom källkritikens roll inom global historia, urbanisering, materiell kultur och handel. Möjligen kan man säga att just handelstemat fanns företrätt hos många av presentatörerna. En gemensam slutsats efter denna genomgång tycktes vara att spretigheten inte nödvändigtvis var ett problem, utan snarare borde ses som ett tecken på mycket livaktig forskningsaktivitet.

Emellertid skulle spretigheten ganska omgående testas, och det skulle undersökas huruvida deltagarna kunde omforma sina disparata intressen till ett gemensamt språk, det vill säga om man åtminstone kunde diskutera med varandra. Gruppen delades in i två, varav den ena diskuterade globala kontakter och den andra globala jämförelser. Det visade sig snart att en diskussion var möjlig, och att man till och med kunde finna gemensamma utgångspunkter för en fördjupad förståelse över mycket långa perioder och ett rum som nästintill spände över hela världen.

Konferensens andra dag ägnades åt två frågor. Till en början gjordes ett försök att bredda den redan etablerade basen genom att ytterligare några globalhistoriska projekt presenterades. Därefter diskuterades vilka strategier som borde anammas för att ytterligare flytta fram positionerna för svensk globalhistoria, samt delvis även hur svenska röster skulle kunna bli mer delaktiga i den större internationella diskussionen, liksom hur vi bör agera inom landet.

Avslutningsvis finns det anledning att se med viss tillförsikt på framtiden för utvecklingen av svensk globalhistorisk forskning. Förvisso ligger vi i många avseenden långt efter den internationella diskussionen, och förvisso är fältet här – liksom internationellt – mycket spretigt, men däri ligger också dess potential. Att skriva global historia är att beträda ett område med få upp-trampade stigar och möjligheterna att bana nya vägar är rika. Därmed finns goda förutsättningar för nya inspirerande initiativ, sprudlande forskarglädje och möten mellan nya samtalspartners. Detta demonstrerade konferensen med eftertryck: diskussionerna sinade aldrig, samtidigt som glädjen och viljan att förstå aldrig försvann i samtalet.

Göran Rydén